

פחד דוד

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 4:43 | 4:58 | 4:49 | 5:04

מוצאי שבת 5:56 | 5:58 | 5:56 | 5:59

רבינו תם 6:36 | 6:34 | 6:33 | 6:36

משכיל לדוד

גאולת מצרים לעומת שאר הגאולות

בחלק לעולם הבא.

ויש לומר, שהנה ישראל כשיצאו ממצרים עדיין לא קיבלו את התורה, והיו שקועים במ"ט שערי טומאה (זו"ח ריש פ' יתרו), ואף על פי כן משורר להם הנביא (ירמיה ב, ב) "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". עד היום זוכר להם ה' את אמונתם, שפסעו אחריו במדבר ללא צידה, כמו שנאמר "וגם צידה לא עשו להם" (שמות יב, טז) והמדבר מקום ציה, שממה וריקה, ארץ מליחה בלי מים. ואף על פי כן הלכו למדבר בלא לדאוג לנשותיהם וטפם, שהיו הנשים מטופלות בהרבה ילדים, כמו שאמרו חז"ל (שמו"ר א, ח) שהיו יולדות שישה בכרס אחד. ובוה נתנו לנו אבותינו דרך של אמונה, ש"אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתיימש מן הרחמים" (ברכות י, א).

וציור לזו האמונה התמימה שהיתה לבני ישראל, מלמד ליהודי שנתן מעשרות ואיבד כל אשר לו לאחר נתינתו, שלא יאמר, הרי הבטיחה תורה (דברים יד, כב) "עשר תעשר", עשר בשביל שתתעשר (תענית ט, א), והיאך ירדתי מנכסי בגין נתינת המעשרות. אלא לא יחשוב מחשבות ויאמין בתמימות, כדרך שהתו לנו אבותינו ביציאתם ממצרים שהלכו כסומים. ומסתמא מה שהשפיע על אמונתם היה זה שראו את הניסים במצרים. אבל היום שיש לנו תורה, המהווה סגולה פשוטה לאמונה, על אחת כמה וכמה שבידינו להאמין בפשיטות. ומכאן, שאפילו אדם השקוע במ"ט שערי טומאה, יש ביכולתו לעשות מעשה של אמונה, עד כדי שיזכור ה' מעשה זה עד עתה. "ויש קונה עולמו בשעה אחת" (ע"ז י, ב), אפילו רשע יכול באיזה מעשה לקבל חלקו בעולם הבא, ועל כן אמר התנא שלכל ישראל חלק בעולם הבא, אפילו לרשעים.

ומכאן נשוב לקושיית החיד"א, במה נתייחדה גאולת מצרים משאר גאולות. כי כפי שנתבאר, הגאולה האמיתית של היהודי היא התורה והתשובה, וזוהי דרך הגאולה היחידה. והגלות היא התרחקות מהתורה, שגלות מלשון גאולה, שהמבדיל ביניהם הוא התורה.

וגאולת מצרים היתה גאולה על מנת לקבל את התורה. שאם יקבלו על עצמם עול תורה ומצוות מיד יזכו לגאולה. ואף על פי שעדיין לא היו בידם תורה ומצוות, גאל אותם ה' מעל דרך הטבע, למרות שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה (זו"ח ריש פ' יתרו). ועל כן בכל הזדמנות מזכירים חסדי ה' שגאל אותנו מעל דרך הטבע ממצרים. אבל שאר הגאולות אירעו כשכבר היו בידינו תורה ומצוות. והגלויות והגזירות היו מחמת ביטול תורה. ומיד כשחוזרים לעסוק בתורה, הצרות מתבטלות ובאה הגאולה. ולכן לשאר הגאולות אין זכר, שהרי בידינו ממש הכוח והזכות להיגאל, באם אנו חפצים. שהרי התורה מונחת בקרן זוית ומי שרוצה ליטול יבא ליטול ויגאל.

"ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים" (שמות יד, ל)

החיד"א מקשה מדוע בכל הזדמנות, בברכות ובתפילות מזכירים "זכר ליציאת מצרים" ואילו את שאר הגאולות שהיו לעם ישראל, שנמשכו על פני כל הזמנים, לא מזכירים כלל. לא הגאולות שהיו בימי השופטים כמובא באריכות בספר שופטים, שהושעים ה' כסדר מתחת יד כל מציק ולוחץ. ואף לא את גאולת בבל, והגאולה שבימי מרדכי ואסתר מוזממו של המן, וכן גאולת החשמונאים בימי התנוכה מאת היונים לא מוזכרת. ולמה נתייחדה גאולת מצרים כל כך.

ונראה בסייעתא דשמיא לבאר, ששונה היתה גאולת מצרים משאר גאולות. משום שנס יציאת מצרים היה כללי, של כל עם ישראל, ובלעדיו לא היתה תקומה כלל לעם ישראל, כי היו כולם נטמעים ונאבדים בעבדות מצרים תחת יד פרעה, ובפרט אם היו יורדים לחמישים שערי טומאה.

אבל שאר הגאולות, לא ימלט שהיה על כל פנים קבוצה קטנה שהיו ניצלים אף ללא הגאולה. ואפילו אם היתה נשאר יהודיה אחת, אף אם היתה נישאת לגוי, הרי בנה הנולד היה יהודי. כדן עבד וגוי הבא על בת ישראל (יבמות מה, ב) ולא היה נכחד שם שארית ישראל, וכן בפורים מגזירת המן ודאי שהיה נשאר שארית לישראל, וכן בתנוכה ושאר מלחמות עולם, ואפילו בגזירה הנוראית ביותר השואה האחרונה שעברה על יהדות אירופה. ורק הגאולה העתידית כשיבוא משיח צדקנו תיזכר לעצמה (ברכות יב, ב). כי זו תהא כיציאת מצרים - גאולה כללית. וכמו שנאמר (מיכה ז, טו) "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", שמוסב על הגאולה העתידית. וגדולה הייתה יציאת מצרים מכל גאולה אחרת, ולכן מזכירים רק אותה, משום שיציאת מצרים כוללת את כל הגאולות.

וניתן להביא כמשל את העשיר שכאשר נותן צדקה נותן מתנה מרובה, ואילו העני נותן מתנה מועטת. וודאי שבשעה שנראה את מתנת העשיר לא נזכר במתנתו של העני, אבל כשנראה את מתנתו של העני נזכר במתנה המרובה של העשיר. וכן יציאת מצרים היא כנגד שאר הגאולות, גודלה נזכר אצל שאר הגאולות הקטנות ממנה. וודאי שצריך להיות אף על הקטנות, אלא שהם נכללות בזיכרון הגדולה, שהיא יציאת מצרים. ולכן כשאנחנו מזכירים את זכר יציאת מצרים, אנו כוללים בתוכה את כל הגאולות שהיו לבני ישראל, משום שיציאת מצרים היתה העצומה ביותר מבין הגאולות שהיו לעם ישראל.

ועוד, ששאר הגאולות לא גאלו גאולה עולמית כשל מצרים. שבגאולת בבל, עדיין נשארו יהודים בנכר גם כשעלו ונגאלו לבנות את בית המקדש השני. וכן בחנוכה, עדיין יש מקום לתרבות יוון בעולם. וכן בפורים, אף שגזירת המן התבטלה, סוף סוף מתחדשות צרות בעולם חדשים לבקרים.

ובאופן אחר יש לתרץ, על פי מה שהקשה חכם אחד על מאמר התנא במסכת סנהדרין (צ, א) "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", איזה חלק יהא לרשעים שאין להם צד זכות, ואם כן כיצד כלל התנא את כל ישראל

הילולא דצדיקיא

- יג - רבי אליהו מאיר בלוך
- יד - רבי יעקב יהושע מח"ס 'פני יהושע'
- טו - רבי חיים מרדכי מרגליות מח"ס 'שערי תשובה'
- טז - רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון
- יז - רבי חיים פלאג'י
- יח - רבי בנימין בינוש פינקל - ראש ישיבת מיר
- יט - רבי יצחק ברוך סופר

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

זכות הרצון הפנימי

באחד הימים, בעת שקיבלתי קהל בא לפני ראב"י ליברלי אשר השקפת עולמו מנוגדת לגמרי להשקפת עולמי כרב אורתודוקסי, וביקש את ברכתי בזכות אבותי.

ידעתי שאותו ראב"י משפיל את עצמו כאשר הוא מבקש את ברכתי על ענייניו, וזאת בשל הסתירה הגדולה שבין השקפות עולמנו השונות. ולפיכך התפעלתי מאד מהענווה שניכרה בו מעצם הדבר שהוא הגיע אלי.

"הרב, בנוסף לברכה שאני מבקש מהרב, כבר זמן רב חברי דוחק בי ומנסה לשכנע אותי להיפגש איתך כדי שנדון יחד בנושאי היהדות. והנה הגעתי אליך היום גם במטרה ללבן איתך עניינים אלו". כך אמר הראב"י.

לצערי הרב, באותה שעה לא יכולתי להאריך עימו בדברים משום שמאחורי הדלת היה תור ארוך של אנשים שחיכו להיכנס לקבל עצה וברכה, ועל כן נאלצתי לקצר בדברים, ומן השמים שמו בפי את המילים הנכונות אשר פעלו את פעולתן על ראב"י זה.

ציטטתי בפניו את הפסוק

הפוח את חומש שמות: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו" (שמות א, א). אינני יודע מדוע אך חזרתי והדגשתי באוזניו דווקא את המילים "את יעקב", ושבתי עליהן בקול רם כמה וכמה פעמים, עד שלפתע הבחנתי שפניו של אותו ראב"י מחוירות, ונראה שעוד רגע קל הוא קורס תחתיו.

"מהיכן אתה יודע שחברי יעקב הוא זה ששלח אותי אליך?" שאל אותי בקול חלש.

"אינני יודע זאת כלל, אלא מה" היה הדבר שהשמעתי באוזניך את הפסוק הזה. משמים ראו שהתעלית מעל עצמך והגעת לרב אורתודוקסי שנוגד את השקפותיך במטרה לרדת יחד לחקר שורשי היהדות - וכיון שכך שמו בפי את המילים הנכונות שתעוררנה אותך, תזעזענה את לבך ולבסוף תגרומנה לך לשוב בתשובה".

כך עניתי לראב"י הליברלי.

זכות הרצון הפנימי של הראב"י הגיע לשורש האמת היא זו שהביאה אותו אלי וגרמה לי לצטט באוזניו את הפסוק המתאים שזעזע אותו וגרם לו להתעורר בו מדרכי ומהשקפותיו המוטעות.

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "ותשר דבורה" (שופטים ה)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על נפילת סיסרא וחייליו ושירת הנביאה דבורה וברך בן אבינועם על נס הצלתם מידי אויביהם, כפי המסופר בפרשתנו על נפילת פרעה הרשע וטביעת כל חילו במצולות ים סוף, ושירת משה ובני ישראל על הים.

ובני אשכנז מפטירין "ודבורה אשה נביאה" (שופטים ד).

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

מותר לקבל לשון הרע

אם נתחזק מכבר לאדם רשע, מפני שנתפרסם עליו כמה פעמים, שעבר בשאט נפש על אסורין הידועין לכל ישראל, שהוא אסור, על איש כזה מותר לקבל לשון הרע.

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

ואיזו מוזיקה מדברת אליך?

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת" (שמות טו, א)

ביהדות ניתן מקום של כבוד לשירה בכל סעודת מצווה כשמחת נישואין, סעודת שבת ויו"ט, סיום מסכת, ברית ובר מצווה. אף בתפילות יש מקום מיוחד לחלקים בו אין אנו מסתפקים רק במילות התפילה והם יהיו תמיד מלווים בנעימות קודש. גם גדולי הדורות, אלו שכל רגע היה מדוד ושקול, הקדישו מזמנם והלחינו לחנים מעוררים לדורות הבאים.

השורות הבאות נזעקות מפיו של איש החינוך הרב פנחס ברייער שליט"א שקרוב לתחום הלחן והשירה, כדאי לשים לב לדבריו המאלפים:

לשירה כח עצום. השירה מדברת ישר לנשמה היא פורצת חומות וחוצה גבולות, האדם הקשוח ביותר יתרגש לשמע נעימה מרטיטה, לעומת זאת גם אדם עצוב מדוכדך ושבור, יפתח במחול כשישמע שיר עליו ושמת. זהו כוח ייחודי לשירה, אין שום דבר גשמי היכול להניע משהו בנשמה כמו שירה. מעולם לא ראינו אדם שהתרגש עד דמעות מאכילת סטייק משובח. גם לא חווינו אדם עצוב שהתחיל לשמוח אחר שינה ארוכה, רק לשירה יש את הכח הנפלא הזה להשפיע על הנפש ובאופן מיידי.

אנחנו יכולים להגיע לחתונה טרודים, עייפים ומרוטים ופתאום אנחנו מוצאים את עצמינו מסתחררים במעגלים ושמחים, מנותקים מכל מה שהיה ויהיה, ולהיפך, ביכולתנו לעבור לעולם אחר מיד כשנשמע שירי התעוררות ורגש.

שיר שמקורו בקדושה, שיר האומר כבוד, לחן שמרגישים עליו שהולחן על ידי אדם ירא שמים, לחן כזה יעורר בוודאי לעבודת ד', כפי שאנו רואים במציאות. לעומת זאת, לחן שהולחן על ידי אדם ריקני, אדם שלא היית מרשה לבנך יקי"ר להימצא בד' אמותיו, איך תיתן שהוא ידבר לנשמתו של בנך?

מי מדבר על האופנה החדשה של 'גיור' לחנים חילוניים, או גויים. לוקחים לחן רחובי, מדביקים עליו מילות קודש כ'טובל ושרך בידו', וכבר הוא מושמע בחתונות יהודיות כשירות כשבחורי ישראל רוקדים ו'מתפרקים' לצליליו.

אם השירה מדברת לנפש, אזי שירים זולים אלו מדברים ללב. אנו בעצם מקשיבים לכל אותם מלחינים ריקניים וזולים, האם היינו מוכנים לנהל שיחה מלב אל לב עם אותם פוחזים וריקים? למה ניתן אם כן שידברו אלינו בצורה עקיפה ישירות לליבות בנינו ובנותינו?!

ישנו מדד ברור לראות אם השיר קדוש, או להיפך, גם ללא ידיעת שם המלחין. נשים לב לתנועותיות בשמיעת השיר ובסגנון הריקוד. בשיר קדוש גם כשהשמחה פורצת גבולות הרגשות הומים בקדושה. לעומת זאת כל אותם שירי חולין, מיד כשהתזמורת פוצחת כבר נראה תנועות רחוביות זולות ותחושת ריקנות והתפרקות באוויר.

ישנה לאחרונה טענה מצד כל אותם זמרים, שהם מונעים כביכול מהנוער היסחפות אחר הרחוב וכך הם כאילו נותנים לנו את זה ב'הכשר', כך שבעצם הם אלו המצילים את הנוער. כל מחנך יודע שהאמת הפוכה לגמרי. אותם נערים שנחשפו לשירים רחוביים מהר מאד מחפשים את המקור ולא את החיקויים. למה לשמוע את התלמידים כשאפשר לשמוע זאת ישירות מה'רב' הח"ל, זו עובדה שאי אפשר להתווכח עמה.

אחד מגדולי הדור, שאל את אחד הזמרים למה הוא שר שירים זולים? וזה ענה שהוא מרגיש שבוזה הוא מקרב יהודים ליהדות, כי על ידי השירים הם מתחברים אליו וכו'.

השיב לו אותו גדול בסיפור: פעם הגיע זמר מסוג זה לבית דין של מעלה, כשנשאל למה היה שר כמו גוי, ענה שכוונתו הייתה להחזיר יהודים לצור מחצבתם ובעצם הוא התעסק כל החיים בהחזרה בתשובה. ענו לו: שיישב עם כסא ליד גן עדן ובעל התשובה הראשון שיכנס ויצהיר שחזר בתשובה בזכות שירתו יכניסו עמו לגן עדן. סיים אותו גדול: הלה עדיין מחכה לבעלי התשובה שלו...

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

התורה מתקיימת מתוך שמחה

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים" (שמות טו, א)
במדרש (ילקו"ש שמות רלג) מובא "ביקשו המלאכים לומר שירה, אמר להם ה' מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה".

יש לשאול אם כן האיך הורשו ישראל לומר שירה, מה ההבדל בינם לבין המלאכים.

ונראה לבאר שאמנם קשה אצל ה' להעניש את בראיו ויצוריו, ועל כן לא נתן למלאכים לומר שירה. אבל ישראל שסבלו והצטערו תחת ידי מצרים כל אלו השנים שעבדו בפרך, הורשו לומר שירה על אויביהם שטבעו בים. כי אחרת ללא שירה שבקעה מעמקי ליבם בשמחה לא הייתה להם הרגשה שהם בני חורין מן המצרים כדי להיות עבדי ה'.

עוד נראה לבאר, הרי עם ישראל היו בדרכם לקבל את התורה, ואין התורה מתקיימת אלא מתוך שמחה. וכמו שנאמר בתהילים (ק, ב) "עבדו את ה' בשמחה". ולשם כך נתן ה' לישראל לשיר ולשמח, שמתוך שמחה זו יוכלו להתכונן למתן תורה בשמחה. ועוד שללא אותה שמחה לא היו זוכים לראות את פני השכינה. ראיתי שמסופר על רבנו תם זיע"א מבעלי התוספות שהיה שם כסף לפניו בשעה שהיה לומד, בשביל שהכסף ירחיב את ליבו בשמחה ויוכל להתקשר לתלמודו. ובדאי שהתורה היתה יותר חשובה אצלו מכסף, וראיה שלמד תורה ולא חיפש לצבור כסף, אבל סוף סוף הכסף הרחיב את ליבו בשמחה, ועל כן שם אותו לפניו. ולפי זה אפשר לומר שאחרי שבני ישראל שמחו ממפלת המצרים המציא להם ה' את ביזת הים, כדי שיתרחב ליבם בתורה אחר כך.

רבנו הקדוש היה עשיר מופלג, אמנם הוא לא נהנה מזה מאומה, כמו שאמרו חז"ל (ע"ז יא, א) שרבי היה ידיד של אנטונינוס קיסר רומי, ועל שולחנם היה עולה צנון וחזרת. ולפני שנפטר רבנו הקדוש זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה (כתובות קד, א). ואם כן למה צבר את עושרו הרב. אלא שמתוך זה שהיה בעשירות היתה לו שמחה ויכול היה להתמסר ללימוד התורה מתוך שמחה, אף שבפועל לא נהנה מהכסף כלום.

דוד המלך ע"ה אומר בתהילים (פד, ג) "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'", ומסביר כ"ק זקני רבי יאשיהו פינטו זיע"א ש'נכספה' הוא מלשון געגוע, שהיה לו לדוד המלך לחצרות בית ה'. וכן "נכספה" הוא משורש כסף. לומר שהכסף נותן שמחה ופותח פתח לגעגוע לחצרות בית ה'.

ועוד יש להוסיף שכאשר התבקשו מפי ה' להעלות את תרומתם למשכן הרגישו שנותנים משלהם. ואם היו מקבלים בחסד במצרים, היו מרגישים שבתרומתם משיבים את הכסף למי שנתנו. והיות והרגישו שנותנים משלהם היתה הנתנה מתוך ליבם וקיימו את מאמר הפסוק (שמות כה, ב) "כל איש אשר ידבנו ליבו".

פניני הפרשה

זועקים על חוסר יראת שמים

"וייראו מאוד ויצעקו" (שמות יד, י)

על שום מה צעקו בני ישראל!?

ביאר רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין מקראקא, בעל ה'מאור ושמש' זצ"ל, כי למעשה בני ישראל צעקו על עצם היראה הזאת. לבם דאב על אשר הם מתייראים הם מפני בשר ודם, שכן ירא שמים אמיתי בוש ונכלם הוא מלהתיירא מפני דבר בעולם, פרט להקדוש ברוך הוא.

למי הטובה הזאת?

"ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר"
(שמות יד, יא)

את דברי תלונתם של ישראל, מבאר בטוב טעם ה'כתב סופר', כי מאחר שראו את כל הנסים והנפלאות שעשה ה' במצרים למען הוציאם, ושוב ראו עתה עצמם בצרה גדולה, לכן התייאשו מהצללתם, וחשבו שכל הנסים שעשה ה' ביציאתם ממצרים לא היו בשבילם, אלא נעשו כדי שיוציאו עמם עצמות השבטים ואורונו של יוסף, שלא יהיו קבורים במצרים מקום טומאה. ולפיכך אמרו: "המבלי אין קברים במצרים", שאין קברים הראויים לאבותינו במצרים, לכן "לקחתנו למות במדבר. מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים", מה טובה יש לנו בזה, הלא לא הטבת בזאת כי אם לאבותינו.

בבוקר אהובים, בערב בנים

"אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת" (שמות טו, א)

תמה רבי חיים קנייבסקי שליט"א:

מדוע בתפילת ערבית אומרים אנו "ראו בנים את גבורתו שבחו והודו לשמו", ואילו בתפילת שחרית אומרים אנו "על זאת שבחו אהובים". כיצד למן הערב עד הבקר הפכנו מ'בנים' ל'אהובים'?

וכך מבאר רבי חיים: ישנו חילוק גדול בין בנים לאהובים. בן הוא מצב הקיים לעולם, אף הן שיעשה לאביו את העולות הגדולות ביותר לא יאבד את התואר 'בן', כפי שמביאה הגמרא (קידושין לו, א) "רבי מאיר אומר: בין כן ובין כך אתם קרויים בנים, שנאמר "זרע מרעים בנים משחיתים". לעומת זאת, רק בן שמכבד את אביו זכאי הוא לתואר 'אהוב'.

והנה, בפרקי דרבי אליעזר מובא, שכשעמדו בני ישראל במצב הנואש בו המצרים עמדו מצדם האחד, והים מהצד השני, נתיראו מאוד, השליכו את כל תועבות מצרים מעליהם ועשו תשובה גדולה.

וכבר כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ז, ו) "תשובה מקרבת את הרחוקים, אמש היה זה שנאו לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה, והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד". נמצא שבערב - לפני קריעת הים היו בני ישראל רק בגדר בנים, אולם לפנות בוקר כשכבר עשו תשובה, כמובא בפרקי דרבי אליעזר הפכו הם לאהובים.

וזהו אפוא פשר החילוק בין תפילת ערבית שבה אומרים אנו "ראו בנים", ובין תפילת שחרית שבה אומרים אנו "שבחו אהובים".

ויתרה מזו, שמתני לב כי בכל הפוגה הם מנצלים את הרגעים ואוחזים בידיהם ספרים קטנים, מתוכם הם מקריאים או ממללים משהו.

וכך מצאתי את עצמי ניגש אליהם ושואל לפרש הענין... לא הבנתי בדיוק מה הם הסבירו, אבל זאת ידעתי - כי בעוד אני נבוך ולא מוצא ידי ורגליי בתוך המציאות הזו. 'הם' - מאמינים בכל ליבם שיש מנהיג לבירה שמסובב את הכל! ויש במהלך הדברים סדר ותכלית, ואף שאינם יודעים בדיוק הכיצד ולמה, הם בטוחים שיש בזה תועלת כלשהי בסיבת מסובב.

ואז קרה דבר מענין. לראשונה בחיי, מצאתי עצמי משוחח עם הרבוננו של עולם, ואמרתיו לו: 'סליחה על הישירות. אבל אם אכן אתה שומע אותי, אנא תן לי סימן! הייתי מבקש להשתחרר מהשיירות הצבאי, אך חס ושלום לא בגין נכות שתזיק לי בהמשך. האם אוכל אולי לבקש איזו פציעה קטנה. נגיד - באצבע? דבר שבגיניו אשתחרר מהצבא אך לא אחשב כנכה!?'

בעוד אני מדבר, וכאן - זוקף ה'חלוץ' את חצי אגודלו אל על, הוא ממשיך ומספר - שמעתיו שריקה חדה של קליע, וחצי מאגודלי נחתכה כפי שהינך רואה!

ור' שלום היה ממשיך ואומר את מה שהחלוץ לא ידע לומר:
"אצבע א-להים היא..."

דע לך, המשיך החלוץ; באותה שעה כמובן השתחררתי מן החזית ויצאתי לטיפול והחלמה בבית הבראה צבאי, כשאני מבטיח לעצמי כי מיד עם שחרורי הביתה, אני ימהר ללמוד יהדות מהי, ולהתקרב לאבי שבשמים, השומע תפלת כל פה...

אך מה שקרה בפועל הוא, שמיד עם שחרורו אח"כ, כך חשבתי - אלך לשיבה. דבר שלא קרה בסופו של דבר. והנה אני ניצב לפניך בור ועם הארץ בעיניי יהדות, ואתה נער צעיר, צריך להוכיח אותי על חילול שבת. אילו הייתי הולך מיד לשיבה, הייתי היום 'המורה' שלך להלכות שבת! ממשיך החלוץ - **ואני מספר לך זאת, כדי שתדע שקשה לאדם להשתחרר מכבלי הרגליו! ולכן הקפד אתה לפחות, שבכל פעם שתרגיש התעוררות כלשהי לשיפור עצמי, עשה עם זה משהו מיד, למעשה.**

לעבוד בפרך - כי זהו כח ההרגל! היות והוא יודע איפה המכולת, הקופ"ח והבנק, זה טוב לו - זהו כוח ההרגל!

רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר את ה'מעשה בחלוץ' שקרה בימי ראשית המדינה, כאשר הורו לכל בית אב לאמץ משפחת 'חלוצים' (עולים חדשים, כך נקראו באותם הימים). כך התבקשה גם משפחת אויערבך המעטירה - הוריו של הגאון רבי שלמה זלמן זצ"ל, לקבל לביתם זוג חלוצים. ובכן, הגיעו זוג רחוק מיהדות להשתכן בביתו של המקובל הצדיק רבי חיים לייב אויערבך, ובתוך דברי הברכה וקבלת הפנים לאורחים, הסבירו לחלוצים בעדינות, שיש לשמור על מרקם השכנות העדינה, מבלי לפגוע באווירת הבית ואורח החיים האדוק של השוכנים בו.

אולם עם בואה של השבת הראשונה, נערך במשכנם של האורחים חילול שבת רועש, שהפריע את מנוחת השבת ופגם בקדושתה. ואז - ביקשה הרבנית ע"ה מבנה היניק וחכים - אז, הבחור שלמה - לנסות ולסביר לחלוץ בטוב טעם משהו על מעמד הר סיני, עשרת הדברות וקדושת השבת, על מנת שלא יוצרו חיכוכים נוספים.

והנה, הנער שלמה פתח את פיו בחכמה, והטעים במאור פנים ובחביבות מהי שבת המלכה, וכיצד מכבד היהודי את בוראו, שיצר את העולם בששה ימים וכו'. ואז, עונה לעומתו החלוץ: 'אתה מספר לי שיש בורא לעולם?' הלא אני ראיתי אותו! הנער שלמה נדרך - מה? היכן ראית אותו, אולי תשתף אותי...

ואז הגיע תורו של החלוץ לספר:

לפני שנים רבות, כפי שקרה לפעמים, כשקיסר אזורי אחד פגע במזיד או בשוגג בקיסר השכן, הייתה מתפתחת תגרה בין העיירות הסמוכות, וכמו במלחמה, כולם יורים על כולם והכל מסתבך עד שמישהו יזום 'סולחה'.

והנה, באחת ההזדמנויות הללו, אני מוצא את עצמי מגוייס למערכה על כבוד הקיסר שכנראה נפגע ממישהו, ואני בעמדתו בין שוחות החול, יורה ויורה. ובעת ההפוגות אני מהרהר לעצמי, לשם מה בכלל אני מעורב בזאת? וכי איזו תועלת תצמח למישהו מהענין!?

לפתע אני שם לב, כי קבוצת בחורים שומרי תורה ומצוות מעיירתי הצטרפו אל כוחותינו.

"פן ינחם העם בראתם מלחמה

ושבו מצרימה" (שמות יג, יז)

דברי רש"י "יחשבו מחשבה על שיצאו ויתנו לב לשוב" - הלא הם פלא פלאים - בני ישראל 'יתנו לב לשוב? לאן? למצרים?! - למה הם מתגעגעים - למכות, לעבודות פרך?

והאמת היא, ביאר ר' לייב חסמן זצ"ל, שצריך לומר שהאדם מורכב הוא משני כוחות כאלו הפוכים מקצה לקצה - בחלק אחד הוא חלק א-לוה ממעל ויש לו רגעים נעלים, ובחלק שני - הוא גוף עכור חשוך ומטומטם - "עפר מן האדמה" והוא נתון לשינויים מקצה לקצה "ונמשל כבהמות נדמו" - ואם רואה מלחמה, נסתרה בינתו. וכמו הסוס שלא משנה אם רוכב עליו המלך או רוכב עליו אחד מפשוטי העם, בראותו מלחמה - חוזר לאחוריו, כך אדם עלול להתחלף במצבו מרגע לרגע - פעם אחת הינו כמלאך אלוקים בשמים, וברגע ממש עלול להתהפך ולהיות כסוס.

ולכן אסור לו לאדם להסיח דעתו ועיניו שכלו מהביט אל מרכבת גופו, כי אינו בטוח שהחומר לא יפילהו מאיגרא רמה לברא עמיקתא, ואדם צריך להכיר ולהבין - מצד אחד - "כי נזר א-להיו על ראשו", בחיר היצירה, ומצד שני - הריהו מלא בהרהורי שטות והבל. הרי זה "לרגעים תבחננו". ואם אדם יזכור שיש לו נשמה גבוהה ומקור מחצבתה קודש תחת כסא הכבוד, ומצד שני יזכור שהוא קרוץ מחומר - עפר מן האדמה, ואם רק יבחר נכון - לשמים יגיע שיאו יותר ממלאכי השרת.

מחשבות אלו, ביכולתם להביא את האדם להישאר במעלה ולהיות ביישוב הדעת מתוך יראת שמים צרופה. ולקיים בעצמו מה שמביא הרמ"א בראש השו"ע "שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים", ומבאר הגר"א במקום "וזהו כל מעלת הצדיקים"...

נמצא אפוא שכל העניין הוא 'הרגל'. כח ההרגל הוא גדול מאוד, והאדם גם עלול להתגעגע אפילו למצרים - לקבל מכות,